

**O'QUVCHILAR ONGIDA OILAVIY MUHITNING PSIXOLOGIK
MEXANIZMLARI.****Ropiqova Umidaxon Sobirjon qizi**

Psixologiya yo'nalishi 23-01 guruh talabasi

University of Business and Science" nodavlat oliy ta'lim muassasasi

Bobayeva Ziyodaxon Maxamadjon qizi

Ilmiy rahbar:

Pedagogika va psixologiya kafedrası katta o'qituvchisi

"University of Business and Science" nodavlat oliy ta'lim muassasasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14887051>

Annotatsiya: ushbu maqola orqali shaxsning ijtimoiy shakllanishiga ta'sir qiladigan ta'sirlardan biri – oilaviy muhit va uning o'ziga xos psixologik xususiyatlari yoritib berilgan. Shuningdek, jamiyat ijtimoiy taraqqiyoti jarayonidagi shaxsning ijtimoiy shakllanishining ahamiyati hamda, bunga doir bir qator olimlarning fikrlari ham ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: mexanizm, oilaviy muhit, ijtimoiy shakllanish, shaxs, fuqaro, psixik hislat, ijtimoiy qiyofa.

Аннотация: в этой статье рассматривается одно из влияний на социальное формирование личности – семейное окружение и его конкретные психологические характеристики. Также было отмечено значение социального становления личности в процессе социального развития общества, а также мнения ряда ученых по этому поводу.

Ключевые слова: механизм, Семейная среда, социальная формация, личность, гражданин, психическое состояние, социальный имидж.

Har bir o'sib kelayotgan avlod oldida insoniyat yaratgan jamiki meroslarni, bilimlarini o'rganish, o'zlashtirish va rivojlantirish vazifasi turadi. Shaxs rivojlanishining asosiy omillari uning kasb tanlashi ma'lum bir kasbda yutuqlarga erishishi azaldan pedagogika va psixologiya fanlari uchun dolzarb mavzulardan biri bo'lib kelgan.

O'quvchilar ongida oilaviy muhitning psixologik tasiri juda katta ahamiyatga ega. Oilaviy muhit, bolalarning shaxsiyati va xarakterini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Oila – bu insonning birinchi ijtimoiy muhitidir, u yerda bolalar hayotining asosiy qadriyatlarini, munosabatlarni va ijtimoiy normalarni o'rganadilar.

Oila ichidagi muhit, bolalarning o'zini qanday his qilishiga, o'ziga bo'lgan ishonchiga va ijtimoiy-siyosiy ko'nikmalariga bevosita ta'sir qiladi. Ijoiy oilaviy muhit, bolalarning o'zini erkin his qilishiga, o'z fikrlarini ifoda etishiga va muammolarni hal qilishda mustaqil bo'lishiga yordam beradi. Bunday muhitda

tarbiyalangan bolalar ko'proq muvaffaqiyatli, ijtimoiy jihatdan faol va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatiga ega bo'lishadi. Ular nafaqat jamiyatda ham egallagan ish o'rnini lavozimi mavqega erishish jarayonida ham katta ahamiyatga ega.

Aksincha, salbiy oilaviy muhit, bolalarning psixologik holatiga zarar yetkazishi mumkin. Oila ichidagi mojarolar, stress va o'zaro tushunmovchiliklar bolalarning ruhiy holatini yomonlashtirishi, o'ziga bo'lgan ishonchini pasaytirishi va ijtimoiy izolyatsiyaga olib kelishi mumkin. Bunday sharoitlarda tarbiyalangan bolalar ko'pincha o'zlarini noqulay his qilishadi, o'z fikrlarini ifoda eta olmaydilar va o'zaro munosabatlarda qiyinchiliklarga duch keladilar.

Shu sababli, oila muhitining psixologik ta'sirini inobatga olish, o'quvchilarning ongini va rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhimdir. O'qituvchilar va ota-onalar, bolalarning psixologik salomatligini saqlash va ularni ijobiy muhitda tarbiyalash uchun birgalikda ishlashlari zarur. Bu, o'quvchilarning muvaffaqiyatli va baxtli hayot kechirishlariga yordam beradi. Bir insoning psixologik rivojlanish jarayonida oilaviy muhit katta ta'sir o'tkazadi.

Darhaqiqat, oila - har bir shaxsda ilk yoshligidan boshlab shakllanadigan insoniy fazilatlar, ezgu-istaklar, qadriyatlar takomil topadigan, ming yillar davomida shakllangan o'zbek xalqining qadriyatlari va ma'naviy merosi ravnag'ini ta'minlovchi tarbiya maskanidir. "Halollik, rostgo'ylik, or-nomus, sharmu-hayo, mehru-oqibat, mehnatsevarlik kabi barcha insoniy fazilatlar, eng avvalo, oilada shakllangan".

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, shaxsning o'z oilaviy shajarasini bilishi, o'z navbatida, ularda ajdodlarga xos bo'lgan shaxsiy va kasbiy umexanizmlarni va intellektual salohiyatni aniqlash imkoniyatini berib, tanlagan sohasida tezkor yuksalishni ta'minlaydi. Bo'lmasam oila va uning sog'lom ma'naviy muhiti bolani jamiyatda yashashga, o'ziga o'xshash shaxslar bilan murosa qilish, hamkorlikda faoliyat yuritish, kasb-hunarli bo'lish, muomalada axloq-odob normalariga bo'ysungan holda kasbiy faoliyatga psixologik jihatdan tayyorlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Бобаева, З. М. (2021). Формирование толерантности у школьников в процессе изучения этнокультуры различных народов. In Диалог культур и толерантность общения (pp. 66-71).
2. Бобаева, З. М. (2023). Педагогические особенности логического мышления младших школьников и пути его развития в процессе обучения. Экономика и социум, (1-1 (104)), 183-191.
3. Bobayeva, Z. M. Q. (2023). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish. Science and Education, 4(2), 973-977.

4. Ogli, M. M. A. X., & Qizi, O. Z. M. (2024). O'SMIRLAR YOSHLARDA AGRESSIV XULQ-ATVORNING VAQTINCHALIK VA DAVOMLI SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR. Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture, 4(2), 68-72.
5. Ibroximovna, M. S. (2024). FACTORS OF DEVELOPING OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH TO CADETS OF MILITARY UNIVERSITY. Лучшие интеллектуальные исследования, 15(1), 159-163.
6. Musayeva, S. I. (2024, May). DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE OF CADETS USING INTERACTIVE METHODS. In Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (Vol. 3, No. 5, pp. 276-284).
7. Бобаева, З. (2023). РАЗВИТИЕ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ. Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi, (7), 789-795.

